

ARNE VERBRUGGE

Op oorlogspad in Ninove

Militaire kampementen uit een turbulent verleden

De ene soldaat is de andere niet. Dat ontdekten archeologen op de enorme, hectaren grote opgraving aan de noordkant van Ninove. Metaaldetectoristen legden zich vooraf reeds *en masse* toe op de terreinen, met veelbelovende vondsten tot gevolg. Nu geven ook de opgravingen de geheimen van het Ninooftse oorlogsverleden prijs.

Intercommunale SOLVA en stad Ninove ontwikkelen aan de noordelijke periferie van de stad Ninove een nieuw bedrijventerrein Doorn Noord van 23 ha groot. Een archeologisch vooronderzoek toonde aan dat een opgraving zeer lonend zou zijn. De opgraving startte eind augustus 2018 en is momenteel nog volop aan de gang. Naast een rijkdom aan sporen uit andere perioden, legt het onderzoek de restanten bloot van een militair kampement uit 1692. Stilaan is het echter duidelijk dat zij niet de enige soldaten waren die dit terrein uitkozen voor hun tijdelijke kampplaats. Ook in recentere periodes bleven soldaten de plaats aandoen. In eerste instantie dachten de onderzoekers aan de periode van de Oostenrijkse Successieoorlog, rond het midden van de 18de eeuw. Het is een periode waarin een komen en gaan van legers de orde van de dag uitmaakte. Onverwacht komen nu echter zelfs militaire structuren uit de 19de eeuw aan het licht.

Een eerste blik

Een 140-tal post-middeleeuwse kuilen kwamen al bij het vooronderzoek aan het licht. De meest kenmerkende hiervan zijn haardkuilen, waarin soms kleine fragmenten verbrand bot te herkennen zijn. De dieptes, vormen en afmetingen variëren sterk. Vaak is aan één zijde van de kuil een nis gegraven waarin een haardje is aangelegd. Door de hoeveelheid haardkuilen dachten de archeologen aan een militair kampement.

De site strekt zich uit over een hoog plateau nabij de Dendervallei, net buiten de stad Ninove. De sporen clusteren zich over een langwerpige zone van ongeveer acht hectare groot die de heuvelkam volgt. De opgravingzone dekt helaas niet het volledige veronderstelde kamp. Momenteel zijn er nog geen sporen van fysieke afbakeningen aangetroffen. Een grootschalig georganiseerd metaaldetectie- en veldprospectieonderzoek ter hoogte van het vermeende kamp bracht meer dan 300 metaalvondsten aan het licht (lees meer in Ex situ 20).

Een militair kamp uit 1692

Momenteel kunnen de onderzoekers twee duidelijke militaire fasen herkennen, maar mogelijk zijn het er nog meer. De oudste sporen situeren ze in de late 17de

Historische kaart met de weergave van een uitgestrekt militair kampement ter hoogte van het onderzoeksgebied © Archief Ninove

voor meer info, surf naar:

www.so-lva.be/ninove-doorn-noord-hof-ter-groeninge-0

eeuw. Het stadsarchief van Ninove beschikt over een aantal kopieën van historische kaarten die een schematische voorstelling weergeven van een kamp ter hoogte van het onderzoeksgebied in 1692. Deze militaire aanwezigheid kadert binnen de Negenjarige Oorlog. Eén van de kaarten toont tentenrijen waarbij namen geschreven staan. Het betreft de namen van adellijke families die vochten langs de zijde van de Grote Alliantie.

Op de bodem van één van de haardkuilen troffen de onderzoekers tijdens de opgraving een oord van Karel II uit 1691-1699 aan. Deze vondst laat vermoeden dat een deel van de haardkuilen effectief te associëren zijn met het kamp uit 1692. Ze vonden de munt in een vrij ondiepe haardkuil, omgeven door tientallen gelijkaardige kuilen die zich uitspreiden over een langgerekte lineaire zone.

19de-eeuwse schuilhutten

Verspreid over het terrein tussen de restanten van het kampement uit 1692 bevinden zich recentere structuren. Het gaat om diep uitgegraven schuilhutten, waarin telkens een haard werd aangelegd. De restanten van verbrand dierlijk bot tonen aan dat de soldaten de haarden gebruikten om te koken. Een schuilhut bood plaats aan een zestal soldaten. De bodems van deze ondergrondse hutten lagen een tweetal meter onder het huidige maaiveld en waren toegankelijk via een trap, die soms gebogen was. In één van de hutten zijn ook aanwijzingen voor een schouw of rookgat. Momenteel is nog niet geweten hoe de daken van deze schuilkelders eruitzagen. Binnenin zijn de wanden meestal voorzien van bankjes, waarop de soldaten konden uit-

rusten. Dat alles was uitgegraven in de leemgrond. Er zijn geen sporen van planken teruggevonden, maar ze kunnen achteraf wel verwijderd zijn. Het is ook duidelijk dat de hutten, na hun gebruik, snel zijn opgevuld.

Een koperen muntje van koning Leopold I, gevonden in die opvullingslaag, geeft een goede aanwijzing voor een datering. Het jaartal was vaag te ontcijferen als 18?8, vermoedelijk 1838. Het katapulteert dit verhaal naar de vroegste Belgische geschiedenis. De periode rond 1831-1838 is woelig. Nederland vormt een bedreiging voor de jonge Belgische staat. Daarom steken in die periode zo'n 50 000 Franse soldaten de grens over, om de eventuele Nederlandse dreiging te temperen. De hutten kunnen in dit geval dus zowel aan Franse als aan Belgische soldaten toebehoord hebben.

En nog meer...

Tussen de sporen van het kampement uit 1692 en de 19de-eeuwse sporen, komen nog andere kuilen voor. Ook deze vertonen vaak de typische (kook)haarden, in nissen. De weinige vondsten uit deze kuilen suggereren een datering in de 18de eeuw. Gedurende enkele opeenvolgende eeuwen vond dus de ene na de andere soldaat op deze plaats, op het hoge plateau, tijdelijk wat rust. Deze vergeten oorlogsdreigingen komen nu met mondjesmaat terug aan het licht.